

Justin Anghel, avocat Popovici, Nițu, Stoica & Asociații: Măsurile de plafonare din energie sau creditul cu dobândă zero pe care furnizorii îl oferă statului român. Se justifică menținerea măsurilor?

Autor: **Justin Anghel** 30.10.2023

Apariția recentă în spațiul public a unui proiect de ordonanță prin care statul intenționează să întârzie din nou plățile către furnizorii din energie readuce în discuție o problemă și mai complicată: nu cumva este momentul pentru o reevaluare a măsurilor de plafonare a prețurilor în sectorul energetic? Argumentele în acest sens sunt deja cunoscute: prețul la gaze se menține constant la un nivel scăzut, aproape de cel existent înainte de apariția crizei, depozitele din România sunt pline, iar la sfârșit de octombrie preconizările

condițiilor atmosferice ale iernii par a fi departe de atingerea unor temperaturi scăzute. La acestea se adaugă povara unei presiuni uriașe care apasă pe bugetul unui stat în căutare de surse financiare care să acopere deficitul bugetar ridicat.

Conform datelor ANRE din septembrie, suma totală verificată spre decontare către furnizori depășește 4 miliarde de euro. Suma nu doar că este în continuă creștere cu fiecare zi de aplicare a măsurilor, dar reprezintă doar o parte din totalul datorat de stat către furnizori, care se confruntă cu probleme mari de lichiditate, acoperite fie prin linii de creditare ajunse deja la saturație, fie prin infuzii de capital de la societățile din grup.

Însă eliminarea măsurilor nu pare a fi o soluție pe care Guvernul să o ia în calcul, cel puțin nu pentru moment. Pe lângă argumentele referitoare la criza din Orientul Mijlociu, care poate reprezenta un factor de stres asupra prețului petrolului și, indirect, asupra prețului la energie sau nevoia de stabilitate într-o perioadă de iarnă în care factorul rusesc încă prezintă un potențial de risc ridicat, argumentul hotărâtor pare a fi presiunea electorală. Chestiunea prețurilor ridicate la energie a fost mereu una sensibilă pentru public, iar calculul politic face aproape iluzorie o decizie de eliminare a măsurilor în prag de intrare într-un an electoral marcat deja de creșteri nepopulare de taxe.

Cu toate acestea, gaura din buget, dar și situația lichidităților, precum și a pierderilor de profit a furnizorilor presează guvernul să abordeze problema măsurilor. Soluții există. Chiar dacă nu decide eliminarea măsurilor, statul poate să rezolve facil problema furnizorilor prin eliminarea schemei de aplicare. Prețul din facturile de la consumatorii casnici și industriali cuprinde o serie de taxe care sunt plătite către stat, cea mai semnificativă fiind TVA, dar sunt de analizat și costurile pentru transport și serviciile de sistem, contribuția pentru cogenerare sau mai ales accizele. O reducere a unor astfel de taxe, direcționată exclusiv către prețurile din sectorul energetic ar scădea în mod direct și prețul final plătit de consumatori.

Cu alte cuvinte, statul ar ține sub control prețurile fără să mai aplice o schemă complicată care consumă atât resursele instituțiilor publice, cât și ale unor operatori privați precum furnizorii. De altfel, aceasta a fost abordarea, care s-a dovedit eficientă, a multor state europene încă de la începutul crizei. Impactul asupra bugetului ar fi același, singura diferență fiind eliminarea unui mecanism care, la drept vorbind, reprezintă o creditare mascată a statului de către operatori economici, captivi într-o mașinațiune care îi lasă fără lichiditățile necesare pentru achiziționarea energiei oferite consumatorilor. Or, persistența unei astfel de abordări poate conduce la blocarea lanțului energetic prin incapacitatea achiziției de energie, incapacitate de plată și chiar faliment.

Sumele acordate de stat pot fi ajustate și prin optimizarea categoriilor care sunt beneficiare ale măsurii. Nu contestă nimeni necesitatea protejării consumatorilor vulnerabili, însă statul român acordă aceste măsuri fără să ia în considerare nivelul de sărăcie energetică. Cu alte cuvinte, un consumator care are un venit de 1.500 de lei pe lună plătește același preț al energiei ca unul care are 15.000 de lei pe lună sau chiar 150.000 de lei pe lună. Iar plafoanele de consum nu rezolvă decât în parte această problemă. De altfel, reglementările europene tocmai asta prevăd: statul nu poate interveni în mecanismul de formare a prețului de energie decât în situația de excepție în care protejează consumatorii vulnerabili.

Prin urmare, statul face acum un joc de echilibristică foarte delicat: menținerea unor măsuri care aduc capital politic, dar cu pierderea unor resurse financiare importante, care vin la pachet cu riscul destabilizării pieței. În orice caz, acest ping-pong interministerial cu privire la posibilitatea amânării plății către furnizori demonstrează că o eventuală eliminare a măsurilor ar proveni mai degrabă din dorința de economisire de bani la buget decât dintr-o viziune strategică cu privire la optimizarea funcționării pieței de energie, în favoarea actorilor de pe piață și, bineînțeles, a consumatorilor.

Nici nu mai contează atât timp cât rezultatul final este regândirea acestui mecanism greoi care aduce prejudicii pe toate planurile. Prin urmare, tentativele firave și imediat retractate ale reprezentanților Ministerului Energiei de a regândi sistemul de plafonare trebuie susținute și aduse constant în dezbaterile din spațiul public.

Justin Anghel este avocat specializat pe energie la casa de avocatură Popovici, Nițu, Stoica & Asociații